

De financiële gevolgen voor de politieke partijen na de hervorming van de Senaat

Jef Smulders & Bart Maddens

De federale dotatie

Naar aanleiding van de hervorming van de Senaat in het kader van de zesde staatshervorming zijn de wettelijke bepalingen inzake de toekenning van de federale dotatie aan de politieke partijen grondig gewijzigd. De afschaffing van de rechtstreeks verkozen Senatoren zou immers leiden tot een inkomstenverlies voor de partijen van iets meer dan 9,1 miljoen euro, aangezien de federale dotatie werd berekend op basis van de uitgebrachte stemmen voor de Kamer- én Senaatsverkiezing. Dit werd opgevangen door het bedrag op te trekken dat wordt uitgekeerd per uitgebrachte stem voor de Kamerverkiezingen. Bovendien krijgen de partijen nog een bijkomende dotatie indien ze ook in de Senaat vertegenwoordigd zijn (Tabel 1).¹

	Basisbedrag	Aanvullend bedrag
Oude regeling	175.030 EUR	1,49 EUR per stem voor de Kamer 1,49 EUR per stem voor de Senaat
Nieuwe regeling	175.030 EUR	2,99 EUR per stem voor de Kamer
	Bijkomende dotatie indien ook vertegenwoordigd in de Senaat: 70.012 EUR	1,20 EUR per stem voor de Kamer

*Tabel 1. Oude en nieuwe regeling voor de berekening van de federale dotatie
(bedragen volgens de vigerende index)*

We hebben berekend hoe groot de jaarlijkse dotatie zou zijn indien de nieuwe regeling nu al van toepassing was.² We baseren ons daarbij op de resultaten van de federale verkiezingen van 2010. Zoals blijkt uit Tabel 4 (kolom 2), zou de federale dotatie in totaal stijgen met bijna 7,9 miljoen euro.

De winst per partij is afhankelijk van de electorale sterkte van de partijen en is (in absolute cijfers althans) het grootst bij N-VA en PS, en het kleinst bij de groene partijen. In relatieve termen winnen daarentegen alle partijen ongeveer evenveel; gemiddeld genomen stijgt de dotatie met zo'n 38%. Toch schuilt er achter dit gemiddelde een zekere variatie. Partijen die meer stemmen haalden voor de verkiezing van de Kamer dan voor de Senaat, zoals CD&V en Groen, kennen immers een sterkere toename van hun dotatie dan partijen die meer stemmen haalden voor de Senaat dan voor de Kamer, zoals N-VA en Ecolo. De dotatie is nu immers enkel nog gebaseerd op het stemmenaantal voor de Kamerverkiezingen. Dat LDD nauwelijks winst boekt door deze nieuwe regeling (net geen 30.000 euro, een toename van amper 5%), komt omdat die partij geen zetel heeft in de Senaat. Bijgevolg maakt ze ook geen aanspraak op de bijkomende dotatie voor in de Senaat vertegenwoordigde partijen.

De fractietoelagen in de Senaat

In het wetsvoorstel tot wijziging van de wet inzake de partijfinanciering werd aangegeven dat deze stijging van de dotatie een compensatie zou zijn voor een in het vooruitzicht gestelde

¹ Wet van 6 januari 2014, B.S. 31/01/2014, 8669.

² De cijfers zijn telkens gebaseerd op de huidige samenstelling van Kamer en Senaat en de verkiezingsresultaten van 2010. We vergelijken het bedrag dat de partijen op basis hiervan jaarlijks zouden krijgen, volgens de oude regeling en volgens de nieuwe regeling. We veronderstellen dus dat de partijen gedurende een volledig jaar gefinancierd zouden worden volgens de oude dan wel de nieuwe regeling.

daling van de fractietoelagen in de Senaat.³ De Senaat zou in haar nieuwe vorm immers minder taken te vervullen hebben. Uiteindelijk werd beslist om deze fractietoelagen inderdaad te verminderen, namelijk met 75%, zowel voor de erkende (i.e. in een vaste commissie vertegenwoordigde) als de niet-erkende fracties (Tabel 2).⁴

	Erkende fracties	Niet-erkende fracties
Oude regeling	88.229 EUR per lid	78.323 EUR per lid
Nieuwe regeling	22.057 EUR per lid	19.581 EUR per lid

Tabel 2. Oude en nieuwe regeling voor de berekening van fractietoelagen in de Senaat (bedragen volgens de vigerende index)

Bij het berekenen van de impact van deze nieuwe regeling op de fractietoelagen in de Senaat moeten we bovendien incalculeren dat het totale aantal Senatoren zal dalen van 71 vandaag naar 60 in de toekomst. We houden daarmee rekening door de 60 zetels van de hervormde Senaat per taalgroep (35 Nederlandstalige zetels, 24 Franstalige, één Duitstalige) via het systeem-D'Hondt over de partijen te verdelen op basis van het verkiezingsresultaat van 2010. Als we de nieuwe regeling voor de fractietoelagen vervolgens toepassen op deze zetelverdeling, dan blijkt dat de totale jaarlijkse fractietoelagen in de Senaat zullen dalen met bijna 4,9 miljoen euro (Tabel 4, kolom 3).

Opnieuw zijn het de grootste partijen die (in absolute cijfers) de meeste middelen moeten inleveren, terwijl deze bedragen bij de kleinere partijen veel lager zijn. In relatieve termen moeten alle partijen echter opnieuw ongeveer een even groot deel van hun fractietoelagen inleveren; gemiddeld worden deze subsidies met 78,3% teruggedrongen. Hoewel de per lid uitgekeerde bedragen gereduceerd zijn met 75% ten opzichte van het oorspronkelijke bedrag, worden de feitelijk uitgekeerde bedragen dus nog sterker teruggeschroefd. Dit komt omdat ook het aantal leden per fractie afneemt in de hervormde Senaat. Achter dit gemiddelde gaat echter opnieuw een zekere variatie schuil. Bij de herberekening van de politieke samenstelling van de hervormde Senaat hebben immers niet alle fracties evenveel zetels verloren: terwijl N-VA bijvoorbeeld twee zetels moest inleveren, is het aantal zetels van Vlaams Belang gelijk gebleven. Bovendien heeft het verlies van een zetel een sterkere impact op kleine dan op grote fracties. LDD is momenteel niet vertegenwoordigd in de Senaat en ontvangt dan ook geen fractietoelagen.

De fractietoelagen in de Kamer

Ten slotte werd ook beslist om de fractietoelagen in de Kamer op te trekken. In de algemene toelichting van het wetsvoorstel tot de hervorming van de partijfinanciering wordt dit als volgt verantwoord: “wat betreft de financiering van de fracties in de Kamer worden enkele beperkte aanpassingen doorgevoerd, teneinde de fracties te ondersteunen bij de taken die ze van de Senaat overnemen (tweede lezing, internationale verdragen, ethische kwesties)”.⁵ Eén van deze beperkte aanpassingen houdt in dat elke fractie bijna 8.000 euro per lid extra krijgt, op voorwaarde dat de fractie uit minstens vijf leden bestaat (Tabel 3).⁶

³ *Parl. St. Kamer* 2012-2013, 53-2972/001, 6.

⁴ *Parl. St. Senaat* 2013-2014, 5-2357/1, 23.

⁵ *Parl. St. Kamer* 2012-2013, 53-2972/001, 6.

⁶ *Parl. St. Kamer* 2013-2014, 53-3244/001, 6.

	Fractie met minstens vijf leden
Oude regeling	52.599 EUR per lid
Nieuwe regeling	60.490 EUR per lid

Tabel 3. Oude en nieuwe regeling voor de berekening van fractietoelagen in de Kamer (bedragen volgens de vigerende index)

Toegepast op de huidige zetelverdeling in de Kamer, zou deze nieuwe regeling leiden tot een toename van de uitgekeerde fractietoelagen van ruim 1,1 miljoen euro (Tabel 4, kolom 4). Aangezien deze wijziging een stijging inhoudt van het uitgekeerde bedrag per lid van 15%, kennen alle partijen een zelfde relatieve toename. In absolute termen zijn het echter opnieuw de grote partijen die hiervan de vruchten plukken. LDD ontvangt wederom geen subsidies, omdat deze fractie minder dan vijf leden telt.

Netto winst/verlies voor de partijen

In Tabel 4 wordt de winst en het verlies op vlak van federale dotaties en fractietoelagen als gevolg van de hervorming van de Senaat samenvattend voorgesteld per partij. We baseren ons daarbij op de meer gedetailleerde tabel in bijlage. Uit kolom 5, met de netto winst- en verliesrekening, blijkt dat de partijen in totaal ongeveer 4,2 miljoen extra zouden krijgen.

	Dotatie	Fractietoelagen Senaat	Fractietoelagen Kamer	Totaal
CD&V	1.008.159,44	-485.258,55	134.143,49	657.044,38
Vlaams Belang	698.193,96	-264.686,48	86.798,73	520.306,20
Open Vld	789.827,38	-419.086,93	102.580,32	473.320,76
N-VA	1.228.251,87	-970.517,11	213.051,43	470.786,19
PS	1.159.562,13	-904.345,49	205.160,63	460.377,28
sp.a	775.238,59	-485.258,55	102.580,32	392.560,35
Groen	463.248,62	-117.484,31	39.453,97	385.218,28
MR	802.742,15	-551.430,17	126.252,70	377.564,67
cdH	543.453,67	-286.743,69	71.017,14	327.727,12
Ecolo	384.281,98	-352.915,31	63.126,35	94.493,02
LDD	29.575,55	0,00	0,00	29.575,55
Totaal	7.882.535,32	-4.837.726,60	1.144.165,06	4.188.973,79

Tabel 4. Winst of verlies na toepassing van de nieuwe regelingen inzake dotaties en fractietoelagen

CD&V zou de grootste winnaar zijn van deze nieuwe regeling, met een winst van meer dan 650.000 euro. Op ruime afstand volgt Vlaams Belang, waarna de top vijf vervolledigd wordt door Open Vld, N-VA en PS. Aan het andere uiterste vinden we LDD. Deze partij kan enkel genieten van een federale dotatie en ziet haar middelen met nauwelijks 30.000 euro toenemen. Daarnaast is de uiteindelijke winst van Ecolo ook vrij beperkt, met net geen 95.000 euro. Dit is het gevolg van de combinatie van twee elementen: enerzijds een eerder bescheiden toename van de federale dotatie en anderzijds een sterke afname van de fractietoelagen in de Senaat.

Bij CD&V en Vlaams Belang geldt het omgekeerde verhaal: een sterke toename van de federale dotatie in combinatie met een relatief beperkte afname van de fractietoelagen in de Senaat. Ook bij de andere partijen bepaalt het samengaan van deze twee aspecten de uiteindelijke totale winst.

Bijlage: Overzicht van de federale dotatie en fractietoelagen per partij, volgens de oude en de nieuwe regeling

	Federale dotatie		Fractietoelagen Senaat		Fractietoelagen Kamer		Totaal	
	Oud	Nieuw	Oud	Nieuw	Oud	Nieuw	Oud	Nieuw
CD&V	2.198.264	3.206.423	617.602	132.343	894.187	1.028.330	3.710.052	4.367.096
cdH	1.209.250	1.752.704	352.915	66.172	473.393	544.410	2.035.558	2.363.285
Ecolo	1.170.181	1.554.463	441.144	88.229	420.794	483.920	2.032.119	2.126.612
Groen	978.035	1.441.284	156.646	39.161	262.996	302.450	1.397.677	1.782.895
LDD	595.338	624.914	0	0	0	0	595.338	624.914
MR	1.975.489	2.778.232	705.831	154.400	841.587	967.840	3.522.907	3.900.472
N-VA	3.766.876	4.995.128	1.235.204	264.686	1.420.179	1.633.230	6.422.259	6.893.045
Open Vld	1.813.796	2.603.624	529.373	110.286	683.790	786.370	3.026.959	3.500.280
PS	2.827.196	3.986.758	1.146.975	242.629	1.367.579	1.572.740	5.341.750	5.802.127
sp.a	1.991.490	2.766.729	617.602	132.343	683.790	786.370	3.292.882	3.685.442
Vlaams Belang	1.666.273	2.364.467	352.915	88.229	578.591	665.390	2.597.779	3.118.085
Totaal	20.192.189	28.074.724	6.156.206	1.318.479	7.626.885	8.771.050	33.975.280	38.164.254